

Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarliga brott

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har fått tillfälle att lämna synpunkter på utkastet till lagrådsremiss *Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet*. SKR har valt att begränsa yttrandet till att avse de delar som berör kommuner och regioner.

Sammanfattning

- SKR *tillstyrker* förslagen om slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarliga brott.

Förbundets ställningstagande

SKR har i yttrande den 17 maj 2019 över betänkandet *Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)* anført att det finns skäl att överväga om enbart den straffrättsliga särbehandlingen för sådan allvarlig upprepad brottslighet som har koppling till organiserad brottslighet eller annan kriminalitet förenad med gängbildning ska avskaffas. Därigenom skulle ungdomsvård även fortsättningsvis kunna bestämmas som påföljd för de unga i åldern 18–20 år som har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU – förutsatt att det kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och art samt den unges tidigare brottslighet.

De vanligaste brottstyperna som unga lagförs för är narkotikabrott, framför allt ringa narkotikabrott, samt ringa stöld och stöld. Även misshandel och andra brott mot person samt skadegörelse förekommer oftare i lagföringar bland unga jämfört med äldre åldersgrupper. De flesta ungdomar som begår brott gör detta under en kortare period för att därefter leva ett välanpassat liv. Den lösning som föreslås i utkastet till lagrådsremiss gör det möjligt att beakta det faktum att flertalet unga lagöverträdarna inte gör sig skyldiga till upprepad brottslighet.

SKR tillstyrker därmed de förslag om slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarliga brott som presenteras i utkastet till lagrådsremiss.

5.3 Ingen särbehandling vid påföljdsvalet

Enligt SKR:s mening är det rimligt att påföljden ungdomsvård i första hand förbehålls personer som inte har fyllt 18 år vid tidpunkten för brottet. SKR anser att det även

fortsättningsvis bör finnas möjlighet att i vissa fall döma personer som har fyllt 18 år till ungdomsvård. Särskilt i de fall då den unge redan är föremål för omfattande insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Men även i de fall då den unge redan har pågående ungdomsvård och den påföljden bedöms vara lämpligare än någon annan påföljd.

10 Författningskommentar

I författningskommentaren till 32 kap. 1 § brottsbalken anges att vårdplanen enligt LVU ska vara tillräckligt ingripande för att det ska anses föreligga särskilda skäl för att döma en person som fyllt 18 år till ungdomsvård. Så kan vara fallet om socialnämnden beslutat om placering på ett särskilt ungdomshem enligt 12 § LVU. Enligt SKR:s mening finns det risk för att sådan skrivning i författningskommentaren kan komma att utesluta andra placeringsalternativ som bedöms tillgodose den unges behov på ett bättre sätt. Den unge kan även dömas till ungdomsvård om hen har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt SoL. Förslaget ger upphov till en omotiverad skillnad mellan unga som vårdas enligt LVU och måste vara placerade på SiS, och unga som har insatser enligt SoL som kan ha en annan form av placering eller insats. Här finns det skäl att inte låsa fast sig i en formulering som kräver en SiS-placering för LVU-ungdomarna.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knape
Ordförande

Vänsterpartiet reserverar sig till förmån för eget yrkande, se bilaga.

RESERVATION

Styrelsen
2020-10-23

Reservation från Vänsterpartiet

Vänsterpartiets reservation gällande SKR:s tillstyrkande av förslaget om slopad straffrabatt

Vänsterpartiet anser, i likhet med rådande forskning, att hårdare straff gentemot unga inte minskar kriminalitet. All tillgänglig statistik talar för att ungdomsbrottsligheten minskar, även allvarligare brottstyper. Mot den bakgrunden finns inte något empiriskt eller erfarenhetsbaserat stöd för skärpta påföljder gentemot unga, och frågan blir då istället politisk symbolpolitik utifrån ett rådande debattklimat om ”hårdare tag”.

Dels har ungas kriminalitet de facto minskat och dels så begår de allra flesta unga brott under en kort del av sitt liv för att sedan leva välanpassade liv. De allra flesta unga som blir dömda gör sig heller inte skyldiga till upprepad brottslighet. Detta förslag skulle göra Sverige till det land i Norden, samt Tyskland, som har den hårdaste synen och straffen på ungas brottslighet. Det skulle dessutom krävas statliga miljardsatsningar på utbyggnad av Kriminalvården och SIS-institutioner om förslaget går igenom.

Istället för att fokusera på väl kända åtgärder som minskar kriminalitet långsiktigt så fokuserar den politiska majoriteten på repressalier mot unga människor. Sverige behöver istället rusta välfärden och öka jämlikheten. Avsaknaden av adekvata resurser till socialtjänst och skolor, en statlig bostadspolitik, privatiseringar av kritiska samhällsfunktioner samt friskolereformen har under decennier bidragit till en ökad segregation som har lämnat vissa barn och unga efter.

Den straffrättsliga särbehandlingen för unga är väl förankrad i forskning och tar hänsyn till det faktum att hårdare straff kan komma att fungera kontraproduktivt och motverka återanpassning i samhället. Repressionshöjningar leder till en repressionsspiral med återkommande krav på skärpningar. Istället behövs det fler närvarande poliser, förstärkning av brottsutredande verksamhet, resurser till förskolor, skolor och socialtjänst, samt fokus på innehåll i de straffsatser som redan finns, inte minst på destruktiva maskulinitetsideal som bidrar till och genererar kriminalitet.